

Posudek disertační práce PhDr. Marie Kratochvílové „Autorství mezi etikou, právem a technologií“

Doc. PhDr. Ladislav Benyovszky, CSc.

V centru práce stojí motiv autorských práv (duševního vlastnictví), s akcentem na oblast literárního a vědeckého autorství. Není ovšem pojednáván jen nějakým technicko - popisným způsobem, ale tak, aby byl zachycen vskutku v té jeho povaze, pro kterou je dnes tak aktuálním tématem. Totiž jako souběh etických, právních, ekonomických, technologických a právních významových ohledů, které na jeho podobu a faktickou realizaci vnášejí vzhledem ke svému relativně samostatnému vývoji často nesejné až protikladné nároky a vnitřně jej významově komplikují. Je cenné již to, že práce tak tento fenomén představuje a analyzuje vskutku jako **problém**, stejně jako to, že se ho pokouší uchopit v patřičné historické i systémové celkovosti.

Předně mám za důležité, že ohledně změn technologických autorka nejen dobře vidí, ale především podrobněji sleduje, konkrétní důsledky faktu radikálních změn realizace autorství, které vynucuje zprvu vynález knihtisku, později pak, a to neskonale výrazněji, vynález internetu, webových stránek a „nových médií“ vůbec a dokáže velmi podrobně zachytit problematičnost reflexe těchto změn příslušnými právními předpisy a normami (2. a 5. kap.). Zvláště do analýzy současné situace ohledně technologické realizace autorství (5. kap.) a problematičnosti neméně spleťtého právního zakotvení/nezakotvení této různosti realizací velmi pozitivně vstupuje autorčina praxe vydavatelky a nakladatelské redaktorky. Otevírá se jí tak pole např. i pro vzhledem k úrovni, na které bývá dnes pojednáván, členité a nezjednodušené vidění aktuálního motivu „pirátství“ (zvl. 6. kap.).

Neméně cenné, jakkoli z hlediska možnosti samostatného pojednání zajisté jen velmi souhrnné, je historicko – faktické připomenutí a zobecnění proměn (společenského) rozumění autorství (1. a 4. kap.), a to především s ohledem k vývoji rozumění společensky mu přiměřené „odměny“, protože i to umožňuje odkrýt některé pevně zafixované „předsudky“ ohledně „duševního vlastnictví“ a lépe zvládnout a představit např. problém „plagiace“ (4. kap.).

Autorkou zvolený komplexní přístup je obecně vždy ve dvojitým ohrožení. Hrozí nebezpečí, že nastolený problém bude sledován jen na příliš obecné rovině, za nedostatečného respektování konkrétní fakticity. Hrozí však i nebezpečí, že z práce nevyvstanou v dostatečné jasnosti a ostrosti její celková a finální sdělení. Mám za nesporné, že prvnímu nebezpečí čelí autorka velmi úspěšně. Sledovaný fenomén ukazuje čtenáři jako vskutku závažný, naléhavý a významově velmi členitý problém. Dociluje tím toho, že mnohé v aktuálních diskusích zdánlivě nesporné představy ohledně sledovaného tématu odhalují své stinné stránky a

nedomyšlenosti. Ohledně druhého nebezpečí si ovšem nejsem tak jist. Místy se jako čtenář v konkréci fakt vzhledem k celkové eticko – filosofické dimenzi práce ztrácím. Domnívám se však, že vzhledem ke složitosti problému může být práce jen krokem na cestě k jednoznačnému celkovému eticko – filosofickému zhodnocení, a že tento krok vykonala velmi úspěšně. Doporučuji práci k obhajobě a příznivému přijetí.

27.2.2014

A handwritten signature in blue ink, consisting of several stylized, overlapping loops and lines, positioned to the right of the date.